

במגילת אנטיוכוס מובא: "באותה שעה, כאשר ראו בני מתתיה כי נהרג יהודה, שבו ויבואו אל אביהם. ויאמר להם: למה שבתם? ויענו ויאמרו: על אשר נהרג אחינו אשר היה חשוב ככולנו. ויען מתתיה אביהם ויאמר: אני אצא עמכם ואלחם בעמים פן יאבדו בית ישראל. ואתם נבהלתם על אחיכם? ויצא מתתיה ביום ההוא עם בניו וילחמו בעמים. ואלוקי השמים נתן כל גיבורי העמים בידם, ויהרגו בהם הרג רב כל אוחזי חרב וכל מושכי קשת שרי החיל והסגנים, לא גוחר בהם שריה, וינוסו העמים למדינות הים. ואלעזר היה מתעסק להמית את הפילים ויטבע בפרש הפילים. וכאשר שבו, בקשוהו בין החיים ובין המתים ולא מצאוהו, ואחר כן מצאוהו אשר טבע בפרש הפילים. וישמחו בני ישראל כי ניתנו בידיהם שונאיהם, מהם שרפו באש ומהם דקרו בחרב ומהם תלו על העץ".

נפגשים כאן ברגשות שלכאורה סותרים זה את זה. מצד אחד הצער, ההלם והתדהמה על כל מי שנהרג על קידוש השם, על כל מי שנעדר בנוראות הקרב, אך יחד עם זה באה הטענה: נבהלתם?! מה פתאום נבהלתם? אנחנו נלחמים פה על קיום בית ישראל, ואתם נבהלים?! ואפילו על אבדן יחיד ומיוחד כיהודה. ועל אלעזר כתוב, שמצאוהו "אשר טבע בפרש הפילים", ומיד אחר כך — "וישמחו בני ישראל". צריך לעכל את הדברים, צריך לברר את הדברים בעומקם ובאמתותם — מה ענינם של הרגשות השונים המתעוררים בעיתות מלחמה, אשר באמת, בהופעתם היותר שלמה אינם סותרים, אלא בונים ומשלימים זה את זה.

צריכים גם לברר לעצמנו ולעקור משורשם כל מיני ספיקות על תכלית מלחמותינו בכלל, וזו האחרונה בפרט. צריכים לברר את כל השאלות, הספקות והחולשות שהתעוררו על ענינה של מלחמה, על כל ההרג שהיא מביאה עימה, ומתוך כך להסתכל הסתכלות מעמיקה על עצמנו ועל המתנגדים לקיומנו ולשלמותנו בארץ עצמאוננו.

יחי
אליהם

ג. היחש של כנסת ישראל ליחידיה הוא משנה מכל היחשים של כל קבוץ לאמי ליחידיו. כל הקבוצים הלאמיים נותנים הם ליחידיהם רק את הצד החיצוני של המהות, אבל עצם המהות זה שואב כל אדם מנשמת כל, מנשמת אלהים שלא באמצעות הקבוץ, מפני שאין להקבוץ חטיבה אלהית, שמגמה אלהית עצמית שרויה בתוכו. לא כן בישראל, הנשמה של היחידים נשאבת ממקור חי העולמים באוצר הכלל, והכלל נותן נשמה ליחידים. אם יעלה על הדעת להנתק מהאמה, צריך הוא לנתק את נשמתו ממקור חייתה, וגדולה היא משום כך ההודקקות, שכל יחיד מישראל נזקק להכלל, והוא מוסר תמיד את נפשו מבלי להיות נקרע מהאמה, מפני שהנשמה ותקונה העצמי דורש כן ממנו. אמנם צנורות ההזנה הנשמטית והגנת החיים שלה הולכים בכנסת ישראל על ידי המצוות, דבר ד', זהו הפלג הכללי המתגלם בארץ החיים, הרשום בתכניתו. מראש צורים, מחיי האבות, שהתפשטו בבליטה בכונניותה של האמה, נתגלם הרוח הגדול, שאור ד' שרוי בו, במעשים גשמיים המתהלכים עם החיים, והאוצר החי נושא הוא בקרבו את כל לשד החיים של יצירתה של הנשמה, של התגברותה של נשמת הכלל, בסיועו של היחיד המגביר את כחו, והתעלותה של נשמת הכלל על ידי הוספת האורה, שהפרט מוסיף בה, על ידי אותו החותם שהוא מטביע בה

שט

כל אדם הוא מעורב עם הכלל. ובהיות חסרון אצלו בענינו או במצבו החמרי או המוסרי, לבד הנוגע לו לעצמו מוכרח להסתעף מזה ג"כ חסרון כללי. ושלימות האדם היא שגם בעת צר לו, לא ישכח את חיי הכלל, ויצטער ג"כ על החסרון הכללי המגיע מחסרונו הפרטי, ולשפך שיח ג"כ לחיקון הכללי ע"י תיקונו הפרטי, ויהי זה יקר וחשוב בעיניו כחקנת עצמו. כי לפי האמת והשכל נמצא האדם ביחשו אל הכלל, הרבה יותר חזק המציאות לעומת יחשו רק על ענינו הפרטי לבדו. ע"כ בבקשו על גדירת פרצותיו, ישתף נפשי בהדי ציבורא לבקש ג"כ על פרצת כלל עם ד', ופרצות כל עםך בית ישראל. ואז הוא ראוי ביותר לרחמים, כי כח הרבים גדול מאד, ובהמשכו עם הציבור בכל פינותיו, תמשכהו קדושת הכלל להנהגה מעולה ולמצב מוסרי נעלה, שלא יהי צריך עמה שפטים שנכוננו רק ללצים ולכסילים המתהלכים לרוח תאומם הנפרדת.

לכ
שט

יחי
אליהם

וַיְהִי וַיֵּצֵא אֱלֹהִים אֶת-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ-מִצְרָיִם
 וַיֵּצֵא מִצְרַיִם מִכָּה אִישׁ-עִבְרִי מֵאֲחִיו:
 וַיְהִי וַיֵּצֵא אֱלֹהִים אֶת-יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ-מִצְרָיִם

אם הבנים שמחה

לפי עדות חלמידו שנמצא בארץ ושעל ידיו נפח גשמתו הטהורה: "היה זה בחודש שבט בשנת תש"ה, כאשר צבאות הברית התקדמו בכל החזיתות והרוסים עמדו בשערי מחנה המות הידוע לשימצה "אוישוויץ" היתה עיניהם של הצוררים הנאצים צרה בקורבנותיהם המעונים היהודים להשאירם בחיים. וגם כאשר החרב היתה מונחת על צווארם, נקטו בכל האמצעים לבל יפלו חיים בידי הרוסים. כדי להרחיקם מהחזית העלו את היהודים לקרונות משא געולים על בריח ומנעול עם שביים אוקריינים שהציקו להם מאוד, והסיעום ליעד לא

וכמו שמצינו במשה רבנו "וירא איש מצרי מכה איש עברי מאחיו" ¹⁰⁰, והך "מאחיו" הוא מיותר לגמרי. ועוד, דהא כבר נזכר ברישא דקרא "ויצא אל אחיו" אלא שהורה לנו הכתוב, דכל כך כאב למשה הכאת המצרי לאיש עברי, כאילו שהיה אחד מאחיו ממש. ועל כן, הכנים עצמו בסכנה, להציל עשוק מיד עשוק, מפני שכאב לו מאד כאילו שהיה מכה את אחיו. וכיון דכל כך היה כנפשו להציל את אחיו, לא היה שוקל במדה ומשקל עד כמה לעשות, והכנים עצמו גם כן בסכנה רק על מנת להצילו, בלי להביט על תוצאות הדבר מצידו.

אך רס

ר' דוד פיגין

ידוע. אחרי שהרעיבו את המעונים ימים מספר, ורקו לכל אחד מנת לחם ועומה ביותר, תוך כוונה מרושעת שכל אחד יאבק להשגת חיי נפשו — פרוסת לחם העלובה. והנה עשק אוקרייני אחד את מנתו של יהודי — שכנו של אבא מרי — לאחר שנפשו יצאה ממש להשגת הפת. הדבר העלה את אפושל אבא מרי ובקשו בחוקף להחזיר את העושק. נוסעי הקרון היהודים התחננו בפני אבא מרי לכל יתערב, כי בנפשו הדבר, "איך אעמוד

וירא את ענינו ואח עמלנו ואת להצנו". גם אומר פסמים, וירא: וירא בסבלותם", וירא איש מצרי — נראה מיותר. אף מלת "מאחיו" כאילו שלא לצורך באת, וכי איננו יודעים שאיש עברי — מאחיו הוא? ר' דוד: הרי כבר אמר: ויצא אל אחיו? ומה התכוון באמרו: וירא כי אין איש?

נראה: כי משת, כשהגדיל, יצא אל אחיו הנדולים מסנו ללמד מהם דרכי העסיעמו והתנהגותו. אכל במקום לראותו במצב של התעלות, מצאו במצב של שפלות רוחנית. וירא בסבלותם, כי קרה משהו אשר דכא את רוחו לגמרי. בעוד שהוא מוען: כשל מה טובל עמי מבל כל יתואר? — נראה הוא דבר שמסנו נשקפת צורה אחרת של העם ממה שתואר לו בלבו.

כי ראה: והנה איש מצרי מכה איש עברי, סכתו סכות רצח. ולא בנינו אשר אין איש רואה, אלא "מאחיו", מתוך קבוצה של בני ישראל כוחד לו המצרי אחד להלום בו באגרופיו. ויפן כה וכה" משה חושב בלבו: על נבלה כזאת ייקרע לגזרים עיי אנשי עמו אשר לא יוכלו הכפ עון ותבלג. והוא מסתכל סביבותיו מי הם המתחילים לזח ממקומם לשלט לרשע כמפעלו, וירא כי אין איש, אף אחד אינו מתקנין אמילו בכך. ומשה אומר בלבו: כמה אומלל העם עד שאינו מסוגל להרים יד, להניב על עול אשר עושים לאחד מסנו. וכל זה, חושב הוא בלבו חסור, בא מרוב דיכוי והשפלה. ברם, כשתוא יצא כיום השני רואה הוא איך, שני אנשים עכרים נצים" ומתוך ייכוריים, מריט האחד יד על חברו ומכהו סכות אכזריות, ויאמר (לאיש הסכה) רשע למה תכה ר' ע' ? למה לא ידעת להרים יד על שונאך המצרי, העל אויך אחת כן מרים יד?

כשהעברי — אחיו עתה לו, סי שמך לשר ושואם עליו, הלהרנג: אתה אומר כאשר הרגת את המצרי? והוא מניב דוקא על הריגת המצרי נופלת על משה עצכות גדולה והוא אומר בלבו: אכן נדע חרבר" אכן נדע לי סוד סבלם והשפלתם. כי כל עיי גורמלי אורח את אוויו וסונא את מציקו לא כן עמי האומלל, שונא הוא את אחיו ומניב על חריגת המצרי...

מנגד כאשר נפשו של הנעשק תלויה בר' נענו, ואמנם לא הבלגי ועמד על שלו, עד שקמו הצוררים האוקריינים בשיתוף קלגסי הס.ס. ורצחוהו נפש תוך עינויים איומים, היד.